

SPORTNIK

Zlet kolesarjev iz Zagorja, Trbovelj in Hrastnika v Hrastniku leta 1928. Fototeka ZMT

Šport v Zasavju Žiga Blaj

Prve zametke športne društvene dejavnosti v Zasavju sta ob koncu 19. in na začetku 20. stoletja predstavljali rivalski telovadni organizaciji liberalni Sokol in katoliški Orel. Obe društvi sta gojili predvsem telovadbo, svoje delovanje pa sta z ustanavljanjem različnih sekcij sčasoma razširili še na druga področja. Z ustanovitvijo Slovenskega planinskega društva (1893) se je začelo množično ustanavljanje podružnic osrednjega planinskega društva, kamor so se včlanjevali tudi Zasavci (npr.

Litijska podružnica 1905, Trboveljska podružnica 1912).

Čas po prvi svetovni vojni pomeni za šport velik preobrat. Ustanavljati so se začeli številni novi športni klubi in društva, poleg tega pa je velika večina tistih društev, ki so med vojno stagnirala, obnovila svoje delovanje. Iz predvojnega obdobja sta razcvet doživljala kolesarstvo in planinstvo, obenem pa se je začel razmah športa z novimi panogami, kot so nogomet,

smučanje, plavanje, odbojka, namizni tenis in šah. Samostojni športni klubi, ki so se sprva večinoma ukvarjali z nogometom, so kasneje svoje delovanje razširili tudi na druge športne panoge, kot sta npr. lahka atletika in namizni tenis. Pred prvo svetovno vojno so smučali le posamezniki iz višjih slojev, med vojnama pa je smučanje postalo ljudski šport, ki je pritegnil čedalje več ljudi.

Novonastalo delavsko-izobraževalno društvo Svoboda je najbolj jasno predstavljalo politično opredeljenost društev po prvi svetovni vojni. Sestavljene iz različnih kulturnih ter telovadnih oz. športnih sekcij, so 'svobode' vključevale široko področje amaterskega kulturnega in športnega udejstvovanja.

V Sloveniji in Zasavju so se po drugi svetovni vojni najbolj uveljavili športi, ki so bili priljubljeni že med obema vojnama. Poleg najbolj priljubljenega nogometa so se še naprej razvijali telovadba, atletika in smučanje. Nagel vzpon je doživela košarka, kasneje pa tudi rokomet. Številni športi so bili med ljudmi zelo priljubljeni in zato tudi zelo razširjeni, saj se je nogomet lahko igral na travi, košarka na vsaki utrjeni podlagi, smučanje pa je bilo razširjeno in priljubljeno že med vojnama, zato za svoj razmah sprva ni potrebovalo večjih denarnih vložkov.⁵⁰ Nova državna ureditev je spodbujala ljubiteljsko kulturno in športno dejavnost, ki je v prvih letih potekala pod okriljem sindikatov. Na začetku 50. let so se dotedanja sindikalna športna društva preimenovala in postala

Nogometaši Svobode 1926-27. Fototeka ZMT

Telovadni nastop sokolov leta 1926. Fototeka ZMT

samostojna športna društva. Boljši pogoji dela so prinesli tudi ponoven razcvet športne dejavnosti. Vseskozi so se vodstvene strukture jugoslovanskega športa, katerih temeljna cilja sta bila množičnost in vzgoja, z različnimi ukrepi skušale upreti profesionalizmu in so promovirale amaterizem. V drugi polovici 60. let so profesionalizem vendarle legalizirali, saj se »profesionalni odnosi razvijajo v sleherni športni panogi, kadar zahteve panoge glede treninga, igranja tekem, izgube časa in podobno narastejo tako, da jih ni mogoče več izvrševati amatersko, samo na osnovi klubske zavesti.«⁵¹ Zasavje tudi danes ni znano po športnem profesionalizmu, kar pa se pri uspehih zasavskih športnikov ne pozna, saj redno dosegajo najvišja mesta na domačih in tujih tekmovanjih.

50: Čuček, »Slovenski vrhunski šport v jugoslovanskem okviru (1945-91),« 258. | 51: Stepišnik, »Od Ljubljanske nogometne podzveze do Nogometne zveze Slovenije,« 66.

“

Najbolj mu gredo na živce ljudje, ki se 'ven mečejo'. Največji zvezdniki so najbolj normalni, tisti malo 'pod' pa se bahajo in važijo. »Nimaš se za kaj 'ven metat'. Delaš nekaj in to delaš maksimalno ... Vsi smo enaki, če se potrudimo, kolikor gre. Nihče ni več ali manj vreden.«

– Peter Kauzer